

RADOVAN DÁVID

vzdělávací společnost

si dovoluje Vás pozvat na seminář

„Svéprávnost nezletilého dítěte“

**Akreditace Ministerstva práce a sociálních věcí
Instituce akreditovaná u Ministerstva vnitra ČR**

Termín a místo konání: 8. září 2026 od 9:00
online

Lektor: JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.

sedmnáctiletá praxe asistenta soudce Ústavního soudu, osmnáctiletá praxe lektora právnických fakult v Brně a Bratislavě, patnáctiletá praxe v oblasti vzdělávání úředníků, člen Světové organizace pro rodinné právo, čestný člen Profesní komory sociálně-právní ochrany dětí, člen redakční rady Juridical Analytical Journal, autor desítek článků, monografií (mimo jiné učebnice rodinného práva a civilního práva procesního) a komentářů (mimo jiné k občanskému zákoníku, občanskému soudnímu řádu, zákonu o zvláštních řízeních soudních a exekučnímu řádu)

Svéprávnost nezletilého dítěte je jedním z nejcitlivějších a nejdynamičtějších institutů českého soukromého práva. Vyjadřuje, do jaké míry je dítě schopno samo právně jednat, chápat důsledky svých činů a nést za ně odpovědnost. Právě posouzení rozumové a volní vyspělosti se stává klíčovým prvkem rozhodování – ovlivňuje platnost právních jednání, procesní způsobilost dítěte, možnosti jeho samostatného rozhodování v oblasti majetku, zdraví i vzdělání. Přesto praxe často zůstává u formalistického přístupu, podle něhož „nezletilý musí být vždy zastoupen“, čímž se ztrácí podstata moderního pojetí dítěte jako subjektu práv, nikoli pouze objektu ochrany.

Seminář se proto zaměřuje na hlubší porozumění principům svéprávnosti a jejich praktické aplikaci. Představuje vývoj právní úpravy od koncepce absolutní nesvéprávnosti až po dnešní model postupného nabývání způsobilosti dítěte k právnímu jednání, přiměřeně jeho rozumové a volní vyspělosti. Účastníci se seznámí s tím, jak právní jednání dětí posuzují soudy, jaké mají limity při uzavírání smluv, udělování souhlasu se zákrokem či při pracovněprávních vztazích.

Kurz propojuje ustanovení občanského zákoníku, zákoníku práce, zákona o zdravotních službách a zákona o sociálně-právní ochraně dětí, doplněné o interpretační rámec Úmluvy o právech dítěte a obecné komentáře Výboru OSN pro práva dítěte (zejména č. 12 a 14). Výklad doprovázejí příklady z české i evropské judikatury, které objasňují hranici mezi formálním zastupováním dítěte a jeho skutečnou právní autonomií.

Cílem je vybavit pracovníky OSPOD, škol, zdravotnických zařízení a justice schopností rozpoznat, kdy dítě jedná s dostatečným porozuměním, kdy je nutné zastoupení a jak respektovat právo dítěte podílet se na rozhodnutích, která se ho zásadně dotýkají.

Na konci vzdělávacího programu bude účastník schopen:

- vysvětlit právní pojem svéprávnosti a jeho vývoj v českém právu
- rozlišit mezi plnou a dílčí svéprávností
- aplikovat princip postupného nabývání způsobilosti podle vyspělosti dítěte
- vyhodnotit platnost právního jednání dítěte v majetkové oblasti
- posoudit oprávnění dítěte vyjádřit souhlas nebo nesouhlas se zdravotním zákrokem
- rozlišit svéprávnost pro různé právní oblasti (majetek, vzdělání, zdravotnictví)
- analyzovat vztah mezi svéprávností a procesní způsobilostí
- správně určit, kdy dítě potřebuje zastoupení zákonného zástupce či opatrovníka
- posoudit, zda zásah do svéprávnosti odpovídá principu proporcionality
- použít test nejlepšího zájmu dítěte při rozhodování o jeho samostatném jednání
- uplatnit závěry Komentáře Výboru OSN o participaci dítěte
- rozpoznat deliktní způsobilost dítěte a její důsledky
- formulovat procesní návrhy v souladu s věkem a vyspělostí dítěte
- vyhledávat a aplikovat relevantní judikaturu českých soudů
- jednat s dítětem s respektem k jeho důstojnosti, autonomii a vývojovým potřebám

Obsah kurzu:

1. Princip nejlepšího zájmu dítěte v kontextu svéprávnosti

- Význam zásady nejlepšího zájmu při posuzování schopnosti dítěte jednat
- Promítnutí do občanského zákoníku, ZSPOD a Úmluvy o právech dítěte
- Participační práva dítěte a jejich vztah k svéprávnosti
- Komentáře Výboru OSN č. 12 a 14 a jejich závěry
- Aplikace zásady v praxi OSPOD a soudů
- Proporcionalita a přiměřenost zásahu do autonomie dítěte
- Rizika paternalistického přístupu
- Souvislost se zásadou rovnosti a nediskriminace

2. Svéprávnost nezletilého v občanském právu

- Pojem právní osobnosti a svéprávnosti fyzické osoby
- Postupné nabývání svéprávnosti v závislosti na věku a vyspělosti
- Právní význam rozumové a volní způsobilosti
- Rozdíl mezi zletilostí a plnou svéprávností
- Předpoklady platnosti právního jednání dítěte
- Judikatura k posuzování způsobilosti dítěte
- Zásady ochrany slabší strany
- Právní důsledky jednání bez dostatečné svéprávnosti

3. Majetková práva a jednání dítěte

- Výčet jednání, k nimž dítě není nikdy způsobilé
- Typové situace, kdy dítě může právně jednat samo
- Poměr hodnoty jednání a celkového majetku dítěte
- Povinnosti zákonného zástupce při správě jmění dítěte
- Právo dítěte vyjádřit nesouhlas s majetkovou dispozicí
- Schválení právního jednání soudem
- Prevence střetu zájmů mezi rodičem a dítětem

- Dokumentace a důkazní jistota ve spise

4. Dítě a zdravotní péče

- Zásah do tělesné integrity a nutnost souhlasu dítěte
- Právní hranice autonomie dítěte ve zdravotnictví
- Zdravotnické úkony vyžadující souhlas rodiče i dítěte
- Situace, kdy dítě souhlas udělit nemůže
- Povinnosti lékaře a zdravotnického zařízení
- Právo dítěte být informováno a účastnit se rozhodování
- Konflikt mezi rodičem a dítětem při léčbě
- Očkování, hospitalizace a informovaný souhlas

5. Svěprávnost v pracovněprávních vztazích

- Zákoník práce a zákon o zaměstnanosti
- Věkové limity výkonu práce a umělecké činnosti
- Souhlas rodiče a role úřadu práce
- Pracovní smlouvy a odpovědnost dítěte
- Ukončení pracovního poměru a procesní dopady
- Zásady ochrany dítěte v pracovním právu
- Judikatura k výkonu práce nezletilými
- Rozlišování mezi pracovním poměrem a brigádou

6. Dítě v rodinněprávních vztazích

- Dítě jako subjekt práv a povinností vůči rodičům
- Právo dítěte na péči a povinnost ji strpět
- Nesouhlas dítěte s metodami výchovy
- Styk dítěte s rodičem a jeho vůle
- Limity vynucování styku proti vůli dítěte
- Postavení dítěte v náhradní rodinné péči
- Úloha OSPOD při střetu mezi vůlí dítěte a povinnostmi rodiče
- Respektování citové autonomie dítěte

7. Procesní aspekty svěprávnosti

- Procesní způsobilost v rozsahu svěprávnosti
- Zastoupení dítěte v řízení, kde může jednat samo
- Doručování rozhodnutí nezletilému účastníkovi
- Kolizní opatrovnictví a jeho hranice
- Právo dítěte být slyšeno a účastnit se řízení
- Přiměřenost formy a délky výslechu
- Zásady spravedlivého procesu pro dítě
- Ochrana důvěrnosti výpovědí

8. Deliktní způsobilost a odpovědnost

- Rozumová a volní složka deliktní způsobilosti
- Odpovědnost dítěte za škodu a újmu
- Spoluodpovědnost rodiče a dohledových osob
- Preventivní povinnost rodiče a zařízení
- Pojistné aspekty a náhrada újmy
- Zásady přiměřenosti sankce
- Restorativní přístup k provinění dítěte
- Příklady z praxe soudů

9. Přenos hmotněprávní svěprávnosti do procesní roviny

- Propojení materiální a procesní způsobilosti
- Praktické dopady v řízení před soudem a správním orgánem

- Rozsah zastoupení dítěte v jednotlivých řízeních
- Schválení právního jednání soudem jako procesní garance
- Ochrana dítěte před důsledky vlastních úkonů
- Judikatura k samostatnému právnímu zastoupení
- Vztah k zásadě nejlepšího zájmu dítěte
- Aplikace principu racionality v rozhodování

10. Role OSPOD při posuzování svéprávnosti

- Vyhodnocení rozumové a volní vyspělosti dítěte
- OSPOD jako prostředník mezi dítětem a institucemi
- Povinnost naslouchat dítěti a zaznamenat jeho názor
- Doporučení a návrhy pro soud
- Přezkoumatelnost závěrů o svéprávnosti
- Ochrana důstojnosti dítěte v komunikaci
- Koordinace s dalšími institucemi
- Dokumentace v duchu Úmluvy o právech dítěte

11. Judikatura a kazuistiky

- Rozhodnutí Nejvyššího a Ústavního soudu ČR
- Příklady z praxe ESLP a Výboru OSN pro práva dítěte
- Sporné otázky posuzování způsobilosti
- Osvědčené formulace odůvodnění
- Nejčastější chyby a doporučení
- Modelové případy z oblasti majetku, zdraví i rodiny
- Jak pracovat s námitkami rodičů a advokátů
- Praktické závěry pro denní praxi OSPOD

12. Diskuse a závěr školení